

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Запорізький державний медичний університет

О. А. ЛЬОВКІН, В. І. ПЕРЦОВ

ЕКСТРЕНА ТА НЕВІДКЛАДНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

ПІДРУЧНИК

*для студентів III–VI курсів медичних факультетів
спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія»
та які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень
«Молодший спеціаліст»*

Львів
Видавець Марченко Т. В.

УДК 614.88(075.8)
Л 90

*Затверджено на засіданні Вченої ради ЗДМУ
та рекомендовано для друку і використання в освітньому процесі
(витяг з протоколу №5 від 1 грудня 2021 р.)*

Автори:

О. А. Льовкін – кандидат мед. наук, доцент кафедри медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії Запорізького державного медичного університету.

В. І. Перцов – доктор мед. наук, професор, завідувач кафедри медицини катастроф, військової медицини та нейрохірургії Запорізького державного медичного університету.

Рецензенти:

С. О. Дубров – доктор мед. наук, професор, завідувач кафедри анестезіології та інтенсивної терапії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

О. Ю. Сорокіна – доктор мед. наук, професор, завідувачка кафедри медицини катастроф та військової медицини Дніпровського державного медичного університету.

Льовкін О. А., Перцов В. І.

Л 90 **Екстрена та невідкладна медична допомога** : підручник для студентів III–VI курсів медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія» та які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст» / О. А. Льовкін, В. І. Перцов. – Львів : Видавець Марченко Т. В. –212 с.

ISBN 978-617-7937-62-2

Підручник створено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Екстрена та невідкладна медична допомога» для підготовки студентів медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія» та які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «Молодший спеціаліст» на підставі типової програми, затвердженої МОЗ України, та робочого навчального плану.

Видання має на меті сприяти кращому засвоєнню теоретичних знань і практичних навичок студентами під час підготовки до навчального процесу. Для вирішення цього питання особлива увага приділяється актуальним теоретичним знанням і сучасним практичним навичкам та їх використанні в алгоритмах з надання екстреної медичної допомоги при різних критичних станах, бойових і небойових травмах. Надається сучасна інформація про загальні вимоги щодо проведення медичного сортування постраждалих і хворих на догоспітальному етапі та в приймальних відділеннях закладів охорони здоров'я, зокрема, під час госпіталізації постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій.

УДК 614.88(075.8)

*Відтворення цієї книги чи якоїсь її частини заборонено без письмової згоди видавництва.
Будь-які спроби порушення авторських прав переслідуються у судовому порядку.*

ISBN 978-617-7937-62-2

© Льовкін О. А., Перцов В. І.
©Видавець Марченко Т. В.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. Огляд пацієнта	9
1.1. Оцінка ситуації, вибір тактики.....	11
1.2. Первинний огляд пацієнта за схемою «ABCDE»	12
1.3. Вторинний огляд пацієнта «з голови до п'ят»	16
1.3.1. Огляд голови	16
1.3.2. Огляд шиї та шийного відділу хребта	17
1.3.3. Огляд грудної клітки та грудного відділу хребта	18
1.3.4. Огляд живота, таза та поперекового відділу хребта	18
1.3.5. Огляд кінцівок	19
1.4. Монітування стану пацієнта	19
1.4.1. Базовий неінвазивний моніторинг	20
1.4.2. Додатковий неінвазивний моніторинг	21
РОЗДІЛ 2. Базова серцево-легенева реанімація	30
2.1. Етапи вмирання організму	32
2.2. Протипоказання до проведення СЛР	33
2.3. Базова серцево-легенева реанімація у дорослих	35
2.4. Базова серцево-легенева реанімація у дітей	39
РОЗДІЛ 3. Розширена серцево-легенева реанімація	49
3.1. Розширена серцево-легенева реанімація у дорослих	51
3.2. Зворотні причини раптової зупинки кровообігу	56
3.3. Контроль ефективності проведення розширеної СЛР	60
РОЗДІЛ 4. Невідкладні стани	70
4.1. Шок. Поняття	72
4.1.1. Загальні механізми розвитку шоку.....	73

4.1.2. Патогенетичні види шоку та особливості надання ЕНМД	74
4.2. Анафілаксія	76
4.3. Септичний шок	78
4.4. Гостра дихальна недостатність.....	80
4.4.1. Класифікація гострої дихальної недостатності	80
4.4.2. Екстрена діагностика гострої дихальної недостатності.....	81
4.4.3. Принципи надання ЕНМД пацієнтам при дихальній недостатності.....	82
4.5. Астматичний статус.....	85
4.6. Тромбоемболія легеневої артерії.....	86
4.7. Ускладнені гіпертензивні кризи.....	89
4.7.1. ГКС / інфаркт міокарда з підйомом сегмента ST	89
4.7.2. Гостра лівошлуночкова серцева недостатність	93
4.7.3. Життєво небезпечні порушення серцевого ритму	96
4.7.3.1. Тахікардії з широким комплексом QRS	97
4.7.3.2. Тахікардії з вузьким комплексом QRS	98
4.7.3.3. Брадикардії.....	101
4.7.4. Розшарування аорти	101
4.7.5. Інсульт.....	103
4.8. Епілептичний статус	105
4.9. Отруєння	107
РОЗДІЛ 5. Травма	121
5.1. Поняття травми. Класифікація механічної травми.....	124
5.2. Сучасна система надання ЕНМД при травмі	124
5.3. Сучасні принципи надання ЕНМД при травмі	126
5.3.1. Оцінка ситуації, вибір тактики.....	126
5.3.2. Концепція «Damage control».....	127
5.3.3. Контроль болю	129
5.3.4. Сучасні принципи транспортної іммобілізації.....	130
5.4. Опікова травма. Опіковий шок	131
5.5. Краш-синдром	134
5.6. Електротравма.....	136
5.7. Утоплення (нефатальне утоплення).....	138

5.8. Странгуляційна асфіксія	140
5.9. Холодова травма (загальна гіпотермія, переохолодження)	142
5.10. Теплова травма	144
РОЗДІЛ 6. Тактична медицина	158
6.1. Поняття тактичної медицини	160
6.2. Загальні принципи надання тактичної допомоги	161
6.3. Алгоритм надання ТЕМД постраждалим в мирний час	167
6.4. Тампонада серця	169
6.5. Напружений пневмоторакс.	171
РОЗДІЛ 7. Медицина катастроф	182
7.1. Визначення понять	184
7.2. Державна служба медицини катастроф	185
7.3. Медичне сортування	187
7.3.1. Алгоритм медичного сортування за системою «START/Jump START»	191
7.3.2. Алгоритм медичного сортування за системою «SALT»	192
ГЛОСАРІЙ	201
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	207

Навчальне видання

ЛЬОВКІН Олег Анатолійович
ПЕРЦОВ Володимир Іванович

ЕКСТРЕНА ТА НЕВІДКЛАДНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА

ПІДРУЧНИК

*для студентів III–VI курсів медичних факультетів
спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія»
та які попередньо здобули освітньо-кваліфікаційний рівень
«Молодший спеціаліст»*

Формат 70x100/16. Папір друк. № 2. Гарнітура PetersburgC.
Умовн. друк. арк. 17,09.

Видавець Марченко Т. В.
м. Львів-53, 79053, Україна, вул. Перфецького, 11А, тел. +38 (050) 370-19-57
e-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції:
серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України.

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.